

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

16 septembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul Iulia Sîrcu
Judecători: Galina Stratulat, Iurie Diaconu,
Ion Corolevski, Iuliana Oprea

examinând recursul declarat de către Episcopul de Bălți și Fălești Marchel, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de către Centrul de Informații „GENDERDOC-M” împotriva lui Marchel, Episcopul de Bălți și Fălești din Eparhia de Bălți și Fălești a Bisericii Ortodoxe (Mihăiescu Nicolae Vladimir), privind recunoașterea declarației ca fiind discurs de ură și incitare la discriminare a persoanelor cu orientare homosexuală, obligarea să aducă scuze publice și să dezmintă informația răspândită, repararea prejudiciului moral pentru ofensa adusă prin discursul de ură și incitare la discriminare și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 19 februarie 2015,

C O N S T A T Ă :

La data de 19.11.2012, Centrul de Informații „GENDERDOC-M” a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Marchel, Episcopul de Bălți și Fălești din Eparhia de Bălți și Fălești a Bisericii Ortodoxe privind recunoașterea declarației ca fiind discurs de ură și incitare la discriminare a persoanelor cu orientare homosexuală, obligarea să aducă scuze publice și să dezmintă informația răspândită, repararea prejudiciului moral pentru ofensa adusă prin discursul de ură și incitare la discriminare și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a invocat că a aflat despre declarația publică a pîrîtului la 30 septembrie 2012 pe care acesta a oferit-o într-un interviu pentru Publika TV. În cadrul interviului pîrîtul a declarat următoarele: „Legea de egalitatea a șanselor care a deschis larg poarta pentru, așa zice eu, creîndu-le în sensul acesta condiții de Edem, un rai pentru homosexuali, să-i mai stopeze un pic să nu li se permită chiar să se angajeze în cîmpul de lucru în instituțiile educaționale, în instituțiile de ocrotire a sănătății și instituțiile de alimentare publică, închipuiți-vă că un homosexual, 92 la sută din numărul cărora sunt purtători de HIV SIDA sunt bolnavi de SIDA se angajează la o stație de transfuzie a sîngelui, aceasta este o catastrofă”.

La 15 octombrie 2012 reclamantul a adresat pîrîtului o cerere prealabilă prin care a cerut scuze publice la adresa comunității persoanelor LGBT pentru declarația sa prin care incită la discriminarea persoanelor cu orientare homosexuală, să dezmință informația privind „92 la sută din numărul cărora sunt purtători de SIDA sunt bolnavi de SIDA” și să repare prejudiciul moral cauzat astfel onoarei și demnității persoanelor cu orientare homosexuală, însă nu a primit nici un răspuns.

Indică reclamantul că, pîrîtul a făcut declarații publice despre persoanele cu orientare homosexuală, afirmînd că legea cu privire la asigurarea egalității este un EDEM, un rai pentru ei, făcînd uz de poziția pe care o ocupă - Episcop al Eparhiei de Bălți și Fălești - pentru a chema membrii societății să nu le permită „să se angajeze în câmpul muncii, în instituțiile educaționale, în instituțiile de ocrotire a sănătății și în instituțiile de alimentare publică”, considerînd că persoanele cu orientare homosexuală sînt nedemni și periculoși.

A solicitat reclamantul recunoașterea declarației pîrîtului ca fiind falsă și care prejudiciază onoarei și demnitatea persoanelor cu orientare homosexuală, obligarea pîrîtului să aducă scuze publice reclamantului și să dezmință prin aceleași surse mass media informația falsă răspîndită, și anume prin aducerea la cunoștință publicului a dispozitivului hotărârii pe marginea acestui caz și pronunțarea frazei „Este falsă declarația mea precum că 92 la sută din numărul persoanelor homosexuale sunt purtători sau bolnavi de SIDA. Cer scuze de la persoanele homosexuale pentru această declarație falsă”, încasarea sumei de 10 000 (zece mii) lei cu titlu de prejudiciu moral pentru ofensa adusă de pârât prin discursul de ură și incitarea la discriminare și încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 300 lei taxa de stat și onorariul pentru serviciile juridice în sumă de 6 000 (șase mii) lei, achitată de reclamant.

Prin încheierea Judecătorei Bălți din 21 noiembrie 2012 s-a dispus: admite cererea reclamantului Centrul de Informații GENDERDOC-M privind asigurarea acțiunii. Se obligă pîrîtul, Episcopul de Bălți și Fălești din Eparhia de Bălți și Fălești a Bisericii Ortodoxe - Marchel, de a se abține de la repetarea și răspîndirea declarațiilor despre homosexualitate care fac obiect al acestei acțiuni, pînă la adoptarea hotărîrii judecătorești definitive pe fondul cauzei, (f.d. 41 inclusiv pe verso).

Prin hotărîrea Judecătorei Bălți din 09 iunie 2014, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Centrul de Informații „GENDERDOC-M”. S-a recunoscut declarația lui Marchel, Episcopul de Bălți și Fălești din Eparhia de Bălți și Fălești a Bisericii Ortodoxe, ca fiind falsă și astfel aducînd prejudiciu onoarei și demnității persoanelor cu orientare homosexuală. S-a obligat Marchel, Episcopul de Bălți și Fălești din Eparhia de Bălți și Fălești a Bisericii Ortodoxe, să aducă scuze publice Centrului de Informații „GENDERDOC-M” și să dezmință prin aceleași surse mass media informația falsă răspîndită, și anume prin pronunțarea frazei „Este falsă declarația mea precum că 92 la sută din numărul persoanelor homosexuale sunt purtători sau bolnavi de SIDA. Cer scuze de la persoanele homosexuale pentru această declarație falsă”. S-a încasat de la pîrît în beneficiul reclamantului suma de 10000 (zece mii) lei cu titlu de prejudiciu moral pentru ofensa adusă prin discursul de ură și incitare la discriminare și s-a încasat cheltuielile de judecată în sumă de 2855,75 lei și cheltuielile pentru asistența juridică în sumă de 9708,35 lei, în total 12564,10 lei (douăsprezece mii cinci sute șazeci și patru lei zece bani). Măsura de asigurare a acțiunii, aplicată prin încheierea Judecătorei Bălți din 21 noiembrie 2012, în prezenta cauză civilă, s-a anulat (f.d. 174-175, 182-190).

Nefiind de acord cu hotărîrea instanței de fond, Marchel, Episcopul de Bălți și Fălești din Eparhia de Bălți și Fălești a Bisericii Ortodoxe (Mihăiescu Nicolae Vladimir), a înaintat apel solicitînd admiterea apelului, casarea hotărîrii contestate, cu emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 19 februarie 2015 s-a respins apelul declarat de către Marchel, Episcopul de Bălți și Fălești din Eparhia de Bălți și Fălești a Bisericii Ortodoxe (Mihăiescu Nicolae Vladimir) și s-a menținut hotărîrea Judecătorei Bălți din 09 iunie 2014. S-a încasat cheltuielile de judecată pentru faza apelului de la Marchel, Episcopul de Bălți și Fălești din Eparhia de Bălți și Fălești a Bisericii Ortodoxe (persoană fizică Mihăiescu Nicolae Vladimir) în beneficiul Centrului de Informații „GENDERDOC-M” suma de 7323 lei.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că motivele invocate de apelant nu și-au găsit reflectare de fapt în probele acumulate la materialele dosarului, argumentele formulate în cererea de apel sunt neîntemeiate.

Totodată, instanța de apel a indicat că, prima instanță a dat o apreciere obiectivă și justă probelor administrate, a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și corect a aplicat normele de drept material și procedural și în consecință a adoptat o hotărîre legală și întemeiată.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel Episcopul de Bălți și Fălești, Marchel a declarat recurs prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea a deciziei Curții de Apel Bălți din 19.02.2015 și a hotărîrii instanței de fond din 09.06.2014 cu emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea înaintată de către Centrul de Informații „GENDERDOC-M” să fie respinsă.

În motivarea cererii de recurs, recurentul a indicat că hotărîrea primei instanțe și decizia instanței de apel sunt ilegale și neîntemeiate, instanțele de judecată nu au aplicat legea care trebuia aplicată, au interpretat eronat legea și de asemenea au comis alte încălcări care au dus la soluționarea greșită a pricinii.

La data de 25.06.2015, Centrul de Informații „GENDERDOC-M” a depus referință la recursul declarat de Episcopul de Bălți și Fălești, Marchel, solicitînd respingerea acestuia ca fiind inadmisibil.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul înaintat de Episcopul de Bălți și Fălești, Marchel a fost considerat admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în instanța de apel și verificînd, în limitele invocate în recurs, legalitatea deciziei atacate, Colegiul conchide că recursul urmează să fie admis, pornind de la următoarele.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

La examinarea litigiului atît instanța de fond, cît și cea de apel nu au aplicat normele de drept material care urmau a fi aplicate, precum și au aplicat o lege care nu urma a fi aplicată și în consecință au adoptat hotărîri ilegale. Totodată, în speță sunt stabilite fapte suficiente pentru a da o soluție nouă de respingere a acțiunii.

Potrivit materialelor cauzei, reclamantul Centrul de Informații „GENDERDOC-M” a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Marchel, Episcopul de Bălți și Fălești din Eparhia de Bălți și Fălești a Bisericii Ortodoxe privind recunoașterea declarației, oferite într-un interviu pentru Publika TV, ca fiind discurs de ură și

incitare la discriminare a persoanelor cu orientare homosexuală, obligarea să aducă scuze publice și să dezmință informația răspândită, repararea prejudiciului moral pentru ofensa adusă prin discursul de ură și incitare la discriminare și compensarea cheltuielilor de judecată.

Instanța de fond a admis acțiunea, soluție menținută de instanța de apel care a respins ca neîntemeiată cererea de apel depusă de Episcopul de Bălți și Fălești, Marchel.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră hotărârile instanțelor judecătorești ilegale, pornind de la următoarele.

Constată Colegiul că, Chiriarhul Eparhiei de Bălți și Fălești a Bisericii Ortodoxe din Moldova, Episcopul Marchel, la data pronunțării discursului, deținea funcția de Chiriarh, avînd obligația de a predica Cuvîntul lui Dumnezeu. Or deținînd acest statut, acesta propagă complexul de idei, principii și învățături cu caracter religios în care ferm crede, precum și exercită activitate religioasă, în vederea promovării educației religioase.

În acest sens, Colegiul reține ca justă aprecierea recurentului, conform căreia, în discursul său, a fost promovată convingerea conform învățăturilor pe care le împărtășește, axându-se pe dogmele religiei creștin ortodoxe, exteriorizînd în acest sens activitatea religioasă, activitate care se manifestă prin răspîndirea învățaturii de credință, desfășurarea activităților de propăvăduire a învățăturilor creștin-ortodoxe, și care conține elemente de: înștiințare, preîntâmpinare, îndemn și chemare la precauție. Și în acest sens a reiterat că potrivit Bibliei „homosexualitatea este un păcat”, iar Biserica nu condamnă păcătosul ci modul păcătos de viață a omului.

Astfel, menționează Colegiul că, discursul invocat a fi discriminatoriu și ofensator, nu ține de un îndemn de a discrimina pe unele persoane, după careva criterii, dar, îndeamnă de a nu duce un mod de viață păcătos.

Respectiv, Colegiul conchide că, discursul se încadrează perfect în limitele stabilite de Legea cu privire la libertatea de exprimare, or nu sunt prezente semne ale instigării la acte de violență și nu este invocat categoric că în RM nu trebuie să existe homosexualitate, or existența fenomenului de homosexualitate se manifestă liber, indiferent de voința și discursul Episcopul Marchel, care doar consideră că acest fenomen este un păcat.

Reieșind din rolul pe care îl ocupă și îl are recurentul într-o societate bazată într-o majoritate absolută pe învățăturile creștin-ortodoxe, Colegiul consideră că, Episcopul Marchel era îndreptățit și în drept să manifeste o astfel de opinie, să vorbească în public despre homosexualitate ca păcat, să critice homosexualitatea și să întreprindă acțiuni în susținerea poziției sale și a instituției pe care o reprezintă, acțiuni realizate în limitele Legii cu privire la libertatea de exprimare.

Prin urmare, consideră Colegiul că, expresia pusă la originea litigiului și recunoscută prin deciziile instanțelor, drept discurs de ură și incitare la discriminare a fost interpretată atât de reclamanti cât și de instanțe, în contradictoriu ideii și sensului cu care a fost expusă de episcop.

Totodată, Colegiul consideră eronate concluziile instanțelor privind recunoașterea declarațiilor ca fiind false.

În acest sens, reține Colegiul că, în momentul interviului din 30.09.2012, Episcopul Marchel și-a exercitat dreptul la libertatea de exprimare, care, în conformitate cu practica judiciară a Curții Supreme de Justiție RM, cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a comunica fapte și idei, respectiv, instanța de

recurs consideră just argumentul recurentului că, anume libertatea de a căuta informații i-a permis acestuia să acceseze informația răspândită în sursele mass-media, și anume cea plasată pe site-ul <http://spid-vich.info/> („Все первые случаи СПИДа, проявившиеся у 26 больных саркомой Капоши и у 15 больных пневмоцистной пневмонией, были зарегистрированы летом 1981 г. в США у гомосексуалистов.”) В августе того же года число выявленных больных увеличилось до 108 человек и была обнаружена первая больная женщина. Но по-прежнему подавляющее большинство больных (95%) составляли гомосексуалисты и бисексуалы.”

Astfel, constată Colegiul că, Episcopul Marchel nu a fost persoana care a răspândit această informație, ci doar persoana, care beneficiind de dreptul la libertatea de a primi și de a comunica fapte și idei, a împărtășit informația primită în urma accesării site-urilor nominalizate, drept expres prevăzut în art. 3 alin. (2) din Legea cu privire la libertatea de exprimare „Libertatea de exprimare protejează atât conținutul, cât și forma informației exprimate, inclusiv a informației care ofensează, șochează sau deranjează”

Mai mult, Colegiul reține că, mesajul nu conține în sine un raport și o investigație proprie a Episcopului Marchel despre numărul de bolnavi HIV infectați, ci dimpotrivă, reprezintă o expunere pe care a cunoscut-o din mass media și posibil poate fi o situație ipotetică.

Reieșind din cele expuse, Colegiul apreciază critic poziția instanțelor, privind obligarea de a aduce scuze, or aceasta nu se încadrează în cerințele Legii cu privire la libertatea de exprimare, dar reprezintă de fapt, o tentativă de a limita și a descuraja pe toți cei care din diferite motive fie, religioase, fie de atitudine civică nu sînt de acord cu politicile promovate de Centrul de informație GENDERDOC-M și de a înființa un precedent judiciar.

În aceeași ordine de idei, Colegiul reține că, nu mai puțin important este și faptul că adițional, libertatea de exprimare, mai acoperă și posibile recurgeri la exagerări sau chiar provocări, iar dreptul la libertatea de exprimare este aplicabil nu numai în cazul unei “informații” sau “idei”, care sunt primite în mod favorabil sau privite ca inofensive sau ca o chestiune de indiferență, dar și cele care ofensează, șochează sau deranjează Statul sau orice parte a comunității (*cauza Handyside contra Regatului Unit*). Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, în absența cărora nu există societate democratică”.

Colegiul consideră deciziile instanțelor inferioare ca fiind neîntemeiate și nefondate, emise în mod unilateral și subiectiv doar în interesele intimatului-reclamant, Centrul de informație Genderdoc-M, prin prisma faptului că nu s-a luat în considerație poziția și opinia recurentului-pîrît Episcopul de Bălți și Fălești din Eparhia de Bălți și Fălești a Bisericii Ortodoxe precum și statutul de chiriarh a acestuia.

Astfel, în decizia sa, instant de apel a invocat precum că: „conform art.16 alin. (1) din Legea RM nr. 64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare, pîrîtul era obligat să examineze cererea prealabilă în termen de 5 zile de la primirea ei. Faptul primirii cererii prealabile de către pîrît este probată prin avizul de recepție, primit de pîrît la 17 octombrie 2012”.

Contrar cu concluziile instanțelor, Colegiul constată că, la materialele cauzei este anexat avizul de recepție, a cererii prealabile, din data de 17.10.2012, care este semnat de către un anume „Сокирка Кладовщик ”.

Astfel, conchide Colegiul că, instanțele de judecată, nu au verificat respectarea de către reclamantul-intimat, a procedurii prealabile, nu au stabilit dacă recurentul-pârît, pînă la momentul intentării de către Centrul de informație Genderdoc-M, a cererii de chemare în judecată, a cunoscut despre respectiva cerere prealabilă, or, avizul a fost semnat de către o altă persoană și nu de Episcopul Marchel.

Mai mult, Colegiul constată că, fără a verifica dacă Episcopul Marchel, pînă la momentul intentării de către Centrul de informație Genderdoc-M, a cererii de chemare în judecată, a cunoscut despre respectiva cerere prealabilă, în decizia sa instanța de apel statuiază că „pînă în ziua depunerii cererii de chemare în judecată, pârîtul nu a comunicat cu reclamantul să aducă la cunoștință răspunsul în baza cererii prealabile. Chiar și după expirarea termenului de 5 zile oferit de lege, pârîtul a refuzat examinarea cererii prealabile, ce a servit temei pentru reclamant de a se adresa în judecată”.

Colegiul apreciază critic această concluzie, or din materialele cauzei, în special avizul de recepție din data de 17.10.2012, denotă expres că Episcopul Marchel, pînă la momentul intentării de către Centrul de informație Genderdoc-M, a cererii de chemare în judecată, nu a cunoscut despre respectiva cerere prealabilă, avizul fiind semnat de o altă persoană „Сокирка Кладовщик ”.

Astfel, conchide Colegiul că, instanțele în contradicție cu probele anexate la dosar stabilesc că Episcopul Marchel, a primit cererea prealabilă și a refuzat să o examineze. Or careva probe concludente în susținerea poziției date lipsesc la materialele cauzei.

Colegiul apreciază critic și concluzia instanței de apel conform căreia „reieșind din materialele pricinii și în consonanță cu declarațiile participanților la proces date în instanța de fond și instanța de apel, instanța cu certitudine constată faptul că, pârîtul-apelant a făcut declarații publice, despre persoanele cu orientare homosexuală, afirmînd că legea cu privire la asigurarea egalității, este un EDEM, un rai pentru ei, făcînd uz de poziția pe care o ocupă, pentru a chema membrii societății să nu le permită „să se angajeze în cîmpul muncii, în instituțiile educaționale, în instituțiile de ocrotire a sănătății și în instituțiile de alimentare publică”, considerînd că persoanele cu orientare homosexuală sunt nedemni și periculoși.

Concluzia dată a instanței de apel, Colegiul o consideră neîntemeiată și fără careva argumentări, or, aceasta nu a motivat-o corespunzător.

În conformitate cu art. 4 alin. (1), din Legea cu privire la libertatea de conștiință, de gândire și de religie, orice persoană are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie. Acest drept trebuie exercitat în spirit de toleranță și de respect reciproc și cuprinde libertatea de a aparține sau nu unei anumite religii, de a avea sau nu anumite convingeri, de a-și schimba religia sau convingerile, de a profesa religia sau convingerile în mod individual sau în comun, în public sau în particular, prin învățatură, practici religioase, cult și îndeplinirea riturilor. Fiecare persoană și comunitate religioasă poate adera liber la orice cult religios.

Astfel, Colegiul conchide că, acest drept îi aparține prin lege și Episcopului Marchel, respectiv, nu poate fi tratat ca uz de poziția pe care o deține.

Reieșind din cele expuse, Colegiul concluzionează că, prin poziția instanțelor nu a fost contrabătut argumentul episcopului ca în declarația din 30.09.2012 a urmat scopul de a exercita dreptul de a profesa religia sau convingerile în mod individual sau în comun, în public sau în particular, și nu reprezintă în sine incitare la ură și discriminare a persoanelor cu orientare homosexuală presupuse a fi purtători de HIV/SIDA.

Mai mult ca atît, mai reține Colegiul că, instanțele nu au motivat prin ce anume se argumentează concluzia că Episcopul Marchel a chemat membrii societății să nu le

permită „să se angajeze în câmpul muncii, în instituțiile educaționale, în instituțiile de ocrotire a sănătății și în instituțiile de alimentare publică”. Or, stabilește Colegiul, că în discursul său, Episcopul Marchel nu a chemat pe cineva la astfel de acțiuni.

În aceeași ordine de idei, Colegiul apreciază critic poziția instanțelor, care fără anumite probe au determinat eronat ca fiind a Episcopului Marchel concluzia conform căreia, “persoanele cu orientare homosexuală sunt nedemni și periculoși”.

Reține Colegiul și argumentul recurentului, conform căruia, eronate sunt și concluziile instanțelor care consideră că prin discursul public expus personal de către episcop, acesta a manifestat *direct, conștient și perceptibil poziția* de ură față de persoană și a cheamat în mod direct societatea să discrimineze persoana pe motivul orientării sexuale, or în situația în care recurentul a dat un răspuns expres nepregătit, pe neprins de veste, în drum, în grabă, nici de cum nu poate fi tratată ca o acțiune conștientă și perceptibilă.

Colegiul mai apreciază critic și o altă concluzie a instanței de apel, conform căreia, “actele cauzei atestă că este falsă declarația pârîtului-apelant precum că 92 la sută din numărul persoanelor cu orientare homosexuală sunt purtători de SIDA, bolnavi de SIDA, fapt confirmat inclusiv prin Raportul oficial al MS RM și ca urmare declarațiile publice ale apelantului sînt neargumentate și nefondate științific, avînd ca scop răspîndirea urii și incitare la discriminarea persoanelor cu orientare homosexuală. Mai mult ca atît, aceste informații se combat și prin Raportul oficial ...” or, în contradictoriu, reține Colegiul că, episcopul nu a dat o concluzie științifică, nu a vorbit de o situație reală, ci ipotetică, nu a vorbit de o anumită zonă geografică precum și de o perioadă anumită, în acest sens, instanțele urmau să dea o apreciere deplină discursului, și să nu omită să se expună asupra semnificație cuvîntului ”închipuiți-vă”, care a persistat în acest discurs.

Astfel, concluzionează Colegiul că, nu se constată anumite motive solide pentru ingerința în libertatea de exprimare și expresiile verbale expuse într - un interviu scurt pe neprins de veste, nu poate constitui discurs ce incită la ură și discriminare pe criteriu de orientare sexuală, în fond reprezentând o opinie personală și ipotetică.

Conform practicii judiciare a Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării de către instanțele de judecată a unor prevederi ale Legii cu privire la libertatea de exprimare, orice hotărîre judecătorească sau act care limitează libertatea de exprimare trebuie să conțină motive suficient de clare de ce o asemenea restrîngere este necesară. Această proporționalitate implică punerea în balanța de apreciere, pe de o parte, a interesului public protejat și, pe de altă parte, a dreptului la libera exprimare într-o societate democratică. Conchide Colegiul, că instanțele nu au respectat cerințele invocate și nu au motivat în nici un mod această balanță de apreciere.

Conform art. 2 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, judecata de valoare este difinită ca o opinie, un comentariu, o teorie sau o idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit. Cu toate acestea, recurentul a prezentat clar instanțelor de judecată sursa acestor informații, care nu au fost făcute într-o formă afirmativă, ci ipotetică și nici într-un caz nu poate avea un caracter de discurs care incită la ură.

Practica judiciară a Curții Supreme de Justiție menționează clar, că în jurisprudența CEDO “*judecățile de valoare* fără substract factologic suficient” mai sunt numite “opinii excesive”. *Judecățile de valoare* pot fi prețioase, fără valoare sau negative, întemeiate sau neîntemeiate, convingătoare sau discutabile, progresiste sau reacționare etc. Acestea nu pot fi dezmințite prin hotărîrea judecătorească. Ele pot fi dezbătute prin polemică, adică răspuns (replică, comentariu). Astfel, Colegiul conchide, că instanțele eronat au ajuns la concluzia, că comentariul Episcopului de

Bălți și Fălești, Marchel a fost discurs la ură și incitare la discriminare a persoanelor cu orientare homosexual, în timp ce aceasta urmează a fi calificată ca o *judecată de valoare* și instanțele fără nici un temei legal (legea invocată nu prevede) au solicitat recurentului să dezmință informația raspândită.

Conform Art. 9 al Convenției europene a Drepturilor Omului, orice persoană are dreptul la libertate de gândire, de conștiință și de religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerile, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor. Libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății, a moralei publice, a drepturilor și a libertăților altora.

În acest sens, Colegiul conchide că, recurentul Episcopului de Bălți și Fălești, Marchel, prin discursul său din interviu și-a manifestat religia și convingerea conform învățăturilor pe care le împărtășește, axându-se pe dogmele religiei creștin ortodoxe, exteriorizînd în acest sens activitatea religioasă, activitate care se manifestă prin răspândirea învățăturii de credință, desfășurarea activităților de propăvăduire a învățăturilor creștin-ortodoxe, or, prin prisma reglementărilor Convenției europene a Drepturilor Omului, aceasta reprezintă o libertate garantată într-o societate democratică. Mai mult, discursul Episcopului Marchel după natura sa juridică și efectele produse reprezintă o normalitate a activității sale și nu o excepție, în acest sens, în interviu s-a reiterat aspecte din Biblie conform cărora „homosexualitatea este un păcat”, iar Biserica nu condamnă păcătosul ci modul păcătos de viață a omului. Respectiv, menționează Colegiul că, discursul invocat a fi discriminatoriu și ofensator, nu ține de un îndemn de a discrimina pe unele persoane, după careva criterii, dar, îndeamnă de a nu duce un mod de viață păcătos.

Mai mult, menționează Colegiul, că discursul Episcopului Marchel mai este garantat și prin prisma reglementărilor din Art. 10 al Convenției europene a Drepturilor Omului, conform cărora, orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere.

Referitor la discriminare, reține Colegiul că, conform jurisprudenței, un reclamant trebuie să probeze că este supus unei diferențe de tratament față de alte persoane aflate într-o situație comparabilă în ceea ce privește capacitatea de a se bucura de unul din drepturile garantate prin Convenție, diferență care să nu poată fi justificată din punct de vedere obiectiv și rațional ținându-se cont de marja de apreciere aplicabilă. Ori, în cauza data, de către reclamant nu au fost invocate și probate asemenea aspect. Respectiv, conchide Colegiul că, obiectul litigiului nu poate fi încadrat juridic reglementărilor despre discriminare în sensul nerespectării prevederilor de la art. 14 al Convenției europene a Drepturilor Omului.

În această ordine de idei, instanța de recurs conchide că instanțele judecătorești eronat au aplicat legea materială care nu trebuia aplicată la soluționarea litigiului dedus judecării în speță, deoarece, prin actele cauzei a fost demonstrată netemeinicia acțiunii reclamantului-intimat.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia Curții de Apel Bălți din 19 februarie 2015 și hotărîrea Judecătoriai Bălți din 09 iunie 2014 și de a adopta o hotărîre nouă de respingere a acțiunii.

Ținînd cont de cele expuse, în baza art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil,

DECIDE:

Se admite recursul declarat de Episcopul de Bălți și Fălești, Marchel.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 19 februarie 2015 și hotărârea Judecătorei Bălți din 09 iunie 2014 și se adoptă o hotărâre nouă.

Se respinge ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de către Centrul de Informații „GENDERDOC-M” împotriva lui Marchel, Episcopul de Bălți și Fălești din Eparhia de Bălți și Fălești a Bisericii Ortodoxe, privind recunoașterea declarației ca fiind discurs de ură și incitare la discriminare a persoanelor cu orientare homosexuală, obligarea să aducă scuze publice și să dezmințe informația răspândită, repararea prejudiciului moral pentru ofensa adusă prin discursul de ură și incitare la discriminare și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Diaconu

Ion Corolevschi

Iuliana Oprea